

Tanja Kolar Janković
Tehnička škola Virovitica
tanja.kolar@skole.hr

ISSN 1845-2434
[CC BY 4.0](#)

Josip Strija
Gimnazija Petra Preradovića Virovitica
josip.strija@skole.hr

Bibliografija zbornika LiDraNa Virovitičko-podravske županije kao dokumentacija učeničkog stvaralaštva

The Bibliography of the LiDraNo Proceedings of Virovitica-Podravina
County as Documentation of Student Creative Work

Stručni rad / Professional paper

Primljen / Received: 6. 2. 2026.

Prihvaćen / Accepted: 22. 5. 2026.

Sažetak: Rad prikazuje nastanak i značenje bibliografije zbornika LiDraNa Virovitičko-podravske županije kao sustavno oblikovanog izvora za dokumentiranje učeničkoga književnog, novinarskog i dramsko-scenskog stvaralaštva. Bibliografija obuhvaća radove predstavljene na županijskoj razini smotre LiDraNo od 1991. do 2025. godine te je izrađena s ciljem očuvanja, vidljivosti i dostupnosti građe koja je često raspršena, teško dostupna ili izvan formalnih knjižničnih zbirki.

U radu se opisuje metodologija izrade bibliografije, kriteriji obuhvata i organizacije zapisa te izazovi povezani s prikupljanjem i obradom građe nastajale u dugom vremenskom razdoblju i u različitim izdavačkim okolnostima. Doprinos rada očituje se u prikazu metodoloških postupaka izrade retrospektivne bibliografije, što može poslužiti kao stručna smjernica knjižničarima u sličnim projektima. Posebna se pozornost posvećuje ulozi školskih knjižnica i knjižničara u dokumentiranju i interpretaciji učeničkog stvaralaštva kao dijela kulturne i obrazovne baštine.

Rad prikazuje mogućnosti primjene bibliografije u istraživačkom, nastavnom i promotivnom kontekstu te ističe njezinu vrijednost kao referentnog izvora i temelja za daljnje analize razvoja učeničkog izražavanja.

Ključne riječi: bibliografija, LiDraNo, školske knjižnice, učeničko stvaralaštvo, zbornici

Abstract: The paper presents the development and significance of the bibliography of the LiDraNo proceedings of Virovitica-Podravina County as a systematically structured resource for documenting students' literary, journalistic, and drama-stage creative work. The bibliography includes works presented at the county-level LiDraNo events from 1991 to 2025 and was created with the aim of preserving, enhancing the visibility of, and ensuring access to materials that are often dispersed, difficult to obtain, or outside formal library collections.

The paper describes the methodology used in compiling the bibliography, the criteria for selection and organization of records, and the challenges associated with collecting and processing materials produced over a long period and under varying publishing conditions. The contribution of the paper is reflected in its presentation of methodological procedures used in creating a retrospective bibliography, which may serve as a professional guideline for librarians engaged in similar projects. Particular attention is given to the role of school libraries and librarians in documenting and interpreting student creativity as part of cultural and educational heritage.

The paper highlights the potential applications of the bibliography in research, teaching, and promotional contexts, and emphasizes its value as a reference source and a foundation for further analysis of the development of student expression.

Keywords: bibliography, LiDraNo, proceedings, school libraries, student creativity

1. Uvod

Smotra LiDraNo jedno je od najdugovječnijih i najprepoznatljivijih događanja u području učeničkog stvaralaštva u Republici Hrvatskoj (Blažinović-Kljajo, 2024). Prema Posebnim pravilima Smotre literarnoga, dramsko-scenskog i novinarskog stvaralaštva LiDraNo za školsku godinu 2024./2025., smotra obuhvaća literarno, novinarsko, dramsko-scensko i medijsko stvaralaštvo učenika osnovnih i srednjih škola (Smotra literarnog, dramsko-scenskog i novinarskog stvaralaštva LiDraNo 2024./2025. – Posebna pravila, 2024). Njezina je temeljna svrha poticanje jezičnog izražavanja, kreativnosti, javnog nastupa i komunikacijskih kompetencija te razvoj interesa za kulturno i medijsko djelovanje.

Na nacionalnoj razini LiDraNo djeluje kao sustav vrednovanja i promocije školskog stvaralaštva, pri čemu se najbolji radovi predstavljaju u državnim zbornicima i na završnoj smotri (LiDraNo 2025: zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola, 2025). Time se učenički radovi uključuju u širi kulturni i obrazovni prostor, a školsko stvaralaštvo dobiva javnu vidljivost i institucionalnu potvrdu.

Na lokalnoj razini županijske smotre predstavljaju poveznicu između školskog rada i

nacionalne razine te imaju važnu pedagošku i društvenu funkciju. One nisu samo selekcijska etapa, nego i mjesto susreta škola, mentora i učenika, razmjene iskustava, uvida u pedagoške pristupe i praćenja razvoja školskog stvaralaštva u realnom vremenu. U tom smislu, županijski LiDraNo oblikuje prepoznatljiv identitet školskoga kulturnog života zajednice: bilježi teme koje okupiraju učenike u određenom razdoblju, način na koji škole organiziraju izvannastavne aktivnosti te kontinuitet rada pojedinih mentora i ustanova.

Dokumentacija smotre pritom postaje vrijedan izvor za proučavanje školskog stvaralaštva. Kako ističe Galić (2012), školske knjižnice imaju važnu ulogu u sustavnom prikupljanju, organiziranju i očuvanju odgojno-obrazovne i kulturne djelatnosti. U suvremenom digitalnom okruženju, Purgar i Bando (2024) naglašavaju da knjižnice svojim korisnicima omogućuju pristup digitalnim zbirkama, videosnimkama događanja i učeničkim radovima, čime pridonose njihovoj dostupnosti i dugoročnom očuvanju.

Sastavni dio smotre čine županijski i državni zbornici, popisi sudionika i prateći materijali, koji predstavljaju primarne izvore za proučavanje sudjelovanja učenika, mentora i škola. U njima se bilježe naslovi radova, autori, mentori, ustanove, urednici i izdavačke okolnosti, čime se stvara trajni zapis o razvoju školskog stvaralaštva (LiDraNo 2025: zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola, 2025).

Međutim, zbog dugoga vremenskog obuhvata, promjena uredničke prakse i neujednačenosti zapisa, dokumentacija LiDraNa često je fragmentirana i teško pretraživa. Stoga se javlja potreba za njezinom sustavnom bibliografskom obradom, kojom se omogućuje cjelovit pregled, standardizacija podataka i njihova dugoročna istraživačka uporaba.

2. Potreba za bibliografijom

Školska knjižnica jest informacijsko, dokumentacijsko i pedagoško središte škole. Njezina je zadaća prikupljati, organizirati i omogućavati pristup izvorima koji podupiru nastavni proces i izvannastavne aktivnosti (Galić, 2012). U tom kontekstu, dokumentacija o sudjelovanju učenika na smotri LiDraNo predstavlja vrijedan dio školskog fonda jer svjedoči o stvaralačkom radu, pedagoškoj praksi i razvoju kulturnih aktivnosti.

Kako ističu Purgar i Bando (2024), informacijsko-referalne usluge školskih knjižnica uključuju pružanje podrške pri pretraživanju kataloga, baza podataka i drugih izvora te usmjeravanje korisnika na relevantne informacije. Slijedom navedenoga, bibliografija LiDraNo građe predstavlja važan alat za strukturiran i učinkovit pristup dokumentaciji smotre. Njezina izrada omogućuje jednostavno pretraživanje prema autorima, mentorima, školama i vrstama stvaralaštva, očuvanje institucionalne memorije škole i županije, potporu izradi projekata, monografija, izvješća i obljetničkih publikacija te analizu trendova i kontinuiteta rada.

Prema *IFLA-inim smjernicama za školske knjižnice*, jedna od temeljnih zadaća knjižnice jest osigurati organizirane zbirke i alate koji podupiru učenje i istraživanje (IFLA-ine smjernice za školske knjižnice, 2016). Bibliografije pritom predstavljaju dio referentne zbirke jer omogućuju provjerljive i strukturirane informacije o određenom korpusu građe. Sličan naglasak na organiziranosti i dostupnosti ističe i *IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za digitalne knjižnice* (2012), koji naglašava potrebu za strukturiranim, mjerodavnim i održivim pristupom informacijskim izvorima te njihovom dugoročnom zaštitom i dostupnošću u suvremenom digitalnom okruženju.

Referentne zbirke obuhvaćaju izvore namijenjene brzom pronalaženju podataka poput leksikona, priručnika, kataloga i bibliografija. Njihova je funkcija osigurati pouzdan informacijski okvir za korisnike (IFLA-ine smjernice za školske knjižnice, 2016). Prpić i Arh (2019) naglašavaju da bibliografije imaju važnu ulogu u povezivanju sadržaja i korisnika jer omogućuju sustavan pristup velikim količinama podataka.

U kontekstu organizacije i dostupnosti knjižnične građe, Črnjar i Pavić (2022) ističu važnost ujednačavanja stručne obrade i razvoja zajedničkih informacijskih sustava, čime se omogućuje sustavan pristup fondovima i bibliografskim podatcima. Takav pristup pridonosi boljoj preglednosti, razmjeni informacija i dugoročnom očuvanju dokumentacije, što je važno i u kontekstu bibliografske obrade građe o školskim smotrama.

Primjer dobre prakse u području školske bibliografske obrade donosi Strija (2023), koji opisuje projekt digitalizacije i izrade mrežno dostupne bibliografije školskih novina *Riječ mladih*. Autor ističe da takva obrada, temeljena na suvremenim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama, omogućuje trajno očuvanje učeničkog stvaralaštva, bolju dostupnost građe i stvaranje temelja za daljnja istraživanja školskog kulturnog života. Sličan naglasak na potrebi za strukturiranim, mjerodavnim i održivim pristupom digitalnim informacijskim izvorima te njihovoj dugoročnoj dostupnosti i zaštiti ističe i *IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za digitalne knjižnice* (2012), što dodatno podupire opravdanost mrežno dostupnih bibliografija kao dijela suvremenih knjižničnih usluga. U tom se smislu sličan pristup primjenjuje i u izradi bibliografije LiDraNo građe s ciljem osiguravanja sustavnoga, preglednog i javno dostupnog izvora podataka.

Dodatnu metodološku potvrdu važnosti sustavne bibliografske obrade daje i Strija (2024), koji naglašava da jasno definirana pravila obrade, dosljedno evidentiranje jedinica i precizna klasifikacija građe omogućuju stvaranje pouzdanog temelja za daljnja znanstvena i stručna istraživanja te pridonose očuvanju kulturne baštine i identiteta zajednice.

U školskom okruženju bibliografija LiDraNo zbornika ima i dodatnu pedagošku vrijednost. Ona učenike upoznaje s načelima organizacije informacija, potiče razvoj informacijske pismenosti te osvještava važnost pravilnog navođenja izvora. Istodobno, knjižnici

omogućuje da se potvrdi kao mjesto u kojem se školsko stvaralaštvo sustavno prikuplja, obrađuje i čini dostupnim. Na taj način bibliografija ne djeluje samo kao evidencijski popis, nego i kao trajni referentni izvor koji povezuje učenike, mentore, škole i razdoblja te pridonosi očuvanju kulturne i obrazovne baštine zajednice.

Dodatnu vrijednost ovom projektu daje činjenica da je bibliografija nastala kao rezultat suradnje dviju školskih knjižnica, odnosno stručnih suradnica i stručnih suradnika iz različitih škola. Zajedničkim radom na prikupljanju, provjeri i standardizaciji podataka uspostavljen je model suradnje koji nadilazi okvire pojedinačne ustanove i pokazuje kako se međuinstitucionalnim povezivanjem može izgraditi cjelovit i pouzdan županijski registar (Kolar Janković i Strija, 2025). Takav pristup potvrđuje ulogu školskih knjižničara kao inicijatora i nositelja stručnih projekata koji objedinjuju dokumentacijsku preciznost, pedagošku svrhu i dugoročnu dostupnost podataka.

3. Metodologija izrade bibliografije

Ovo poglavlje donosi pregled načina oblikovanja bibliografskih zapisa, kriterija prema kojima je građa odabrana i uvrštena te izazova koji su se pojavili tijekom prikupljanja i obrade podataka. Metodološke odluke temeljile su se na načelima dosljednosti, provjerljivosti i vjernosti izvornim publikacijama.

3.1. Struktura bibliografskih zapisa, kriteriji selekcije i izazovi

Svaki zapis oblikovan je prema unaprijed definiranoj strukturi koja osigurava jednoznačnu identifikaciju rada i njegovo smještanje u kontekst županijske smotre. Temeljni elementi zapisa obuhvaćaju: odrednicu (prema autoru ili prvom navedenom članu skupine), naslov rada, oznaku vrste stvaralaštva, podatke o učeniku (razred), mentoru, školi i mjestu, podatke o zborniku te, kada su dostupni, podatke o uredništvu, nakladi i tehničkoj obradi izdanja (Kolar Janković i Strija, 2025).

Odrednica je u glavnoj bibliografiji oblikovana prema prezimenu i imenu učenika. Kod skupnih radova primijenjeno je načelo prvog navedenog sudionika, dok su ostali članovi evidentirani u opisu zapisa. U primjerima potpisivanja inicijalima, isti su zadržani bez proširivanja. Nazivi škola i zbornika preuzimani su u obliku u kojem su objavljeni. Razvrstavanje prema vrsti stvaralaštva provedeno je uz usklađivanje s terminologijom važećih pravila smotre, čime je postignuta terminološka ujednačenost za cijelo razdoblje obuhvaćeno bibliografijom. U bibliografiju su uvršteni radovi i nastupi dokumentirani u zbornicima županijskih smotri LiDraNa Virovitičko-podravske županije od 1991. do 2025. godine. Uključeni su literarni i novinarski radovi objavljeni u cjelovitom obliku te dramsko-scenski i medijski nastupi evidentirani u službenoj dokumentaciji.

Jedan od ključnih kriterija bio je postojanje osnovnih identifikacijskih podataka, osobito podatka o razredu učenika. U primjerima kada razred nije bio naveden niti ga je bilo moguće pouzdano utvrditi, zapis je uvršten bez toga podatka. Podatci su preuzimani isključivo iz zbornika i njihove prateće dokumentacije bez oslanjanja na vanjske ili nepotvrđene izvore. Vrsta rada unesena je samo kada je bila jasno naznačena ili kada je, na temelju dostupnih pravila smotre, bilo moguće pouzdano utvrditi pripadnost određenoj kategoriji.

Prikupljanje građe obuhvatilo je više od tri desetljeća izdanja, pri čemu pojedini zbornici iz ranijeg razdoblja nisu bili cjelovito sačuvani ili su sadržavali nepotpune podatke. Razlike u uredničkoj praksi, načinu navođenja autora, mentora i škola te nedosljednosti u označavanju vrste rada zahtijevale su dodatnu provjeru i ujednačavanje terminologije. Poseban izazov predstavljale su tiskarske pogreške, različite varijante naziva škola, zapisi potpisani inicijalima te nedostatak podataka o razredu učenika. U svakom od tih primjera primijenjena su unaprijed definirana pravila obrade kako bi se očuvala pouzdanost i transparentnost zapisa.

Metodološki okvir oblikovan je s ciljem osiguranja dosljedne i pregledne bibliografske cjeline koja omogućuje daljnja istraživanja učeničkog stvaralaštva i mentorske prakse na županijskoj razini.

3.2. Posebnosti u obradi i standardizaciji zapisa

Tijekom izrade bibliografije uočene su razlike u načinu navođenja podataka, terminologiji i uredničkoj praksi pojedinih zbornika. Razdoblje obuhvaća više od tri desetljeća izdanja, što je rezultiralo neujednačenošću u označavanju vrsta radova, navođenju autora i mentora te u oblikovanju naziva škola i publikacija.

Radi osiguravanja metodološke dosljednosti bilo je potrebno definirati jasna pravila obrade zapisa. U nastavku su prikazani najvažniji primjeri u kojima su primijenjena dodatna načela standardizacije i uredničke intervencije.

3.2.1. Izvori podataka i razina pouzdanosti zapisa

a) Izvor podataka o autorstvu i sudionicima

Zbornici županijskih smotri najčešće sadrže zasebne popise sudionika s imenima učenika, mentora i drugih podataka. U bibliografskoj obradi razlikovan je izvor informacija o autorstvu, ovisno o vrsti rada i načinu njegove dokumentacije.

Kod literarnih i novinarskih radova objavljenih u cjelovitom tekstu, podatci o autoru i mentoru preuzimani su izravno iz samog rada, odnosno iz zaglavlja ili potpisa objavljenog teksta. Time je osigurana povezanost zapisa s konkretnom objavljenom jedinicom.

Za izvedbene oblike, poput dramsko-scenskih nastupa ili radijskih emisija, gdje u zborniku često nije objavljen cjelovit tekst nego samo evidencija sudjelovanja, podatci su preuzimani

iz službenog popisa sudionika ili druge prateće dokumentacije unutar istog izdanja. Takav pristup omogućio je potpunu identifikaciju izvođača i mentora u primjerima kada podatci nisu bili sastavni dio zasebno objavljenog rada.

Razlikovanje izvora podataka primijenjeno je dosljedno, uz jasno upućivanje na sadržaj samog zbornika. Time je osigurana preciznost zapisa i izbjegnuto korištenje vanjskih ili nepotvrđenih izvora.

b) Naziv zbornika i izvor podataka

Naziv zbornika u bibliografskim zapisima preuzet je s naslovnice pojedinog izdanja kao službenog naziva publikacije, a kada nije bio jasno istaknut, utvrđen je na temelju korica ili impresuma. Naziv nije normiran niti prilagođavan, nego je naveden u obliku dokumentiranom u konkretnom primjerku, čime je osigurana vjernost izvoru i transparentnost obrade.

c) Nazivi škola i povijesne varijante imena

Nazivi škola u bibliografiji preuzeti su u obliku u kojem su navedeni u pojedinom zborniku. Takav pristup omogućuje vjernu reprodukciju izvornog dokumenta i očuvanje administrativnog i povijesnog konteksta u kojem je rad objavljen.

Tijekom razdoblja obuhvaćenog bibliografijom pojedine su škole mijenjale naziv ili su zabilježene različite varijante istog imena. Primjerice, srednja škola u Orahovici u ranijem je zborniku navedena kao „Srednja škola Stjepana Ivšića Orahovica“, dok se u kasnijem izdanju pojavljuje oblik „Srednja škola 'Stjepan Ivšić', Orahovica“. Oba su oblika zadržana u zapisima.

Nazivi nisu normirani niti retroaktivno usklađivani, što omogućuje praćenje promjena u nazivlju ustanova tijekom vremena.

Primjeri:

GRGIRIĆ, Vladimir

Đurđić [literarno stvaralaštvo - pjesma] / Vladimir Grgirić (2. razred) ; mentor(i) Ljubica Bešlić [Srednja škola Stjepana Ivšića Orahovica], Orahovica // Županijski školski susreti LiDraNo '96 : zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola županije Virovitičko-podravske / [urednica Ksenija Zdjelar]. Virovitica : Osnovna škola Vladimira Nazora, Virovitica, 1996 (Virovitica : "Akribija"). Str. 23.

Tehnički urednik Zlatko Kovačević. Likovno rješenje Vilim Šolc. Računalna priprema i tisak: "Akribija" Virovitica. [Domaćin susreta Osnovna škola Vladimira Nazora, Virovitica].

KONOPEK, Dora

Odlazak [literarno stvaralaštvo - pjesma] / Dora Konopek (1. razred) ; mentor(i) Ljubica Bešlić [Srednja škola "Stjepan Ivšić", Orahovica], Orahovica // LiDraNo 2011. : zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije / [urednica Dinka Filipović]. Slatina : Srednja škola Marka Marulića Slatina, 2011 (Virovitica : Grafiti Becker). Str. 92.

Naslovna strana: Slatinska kulturna baština - Bataluše. Fotografija Robert Turkalj. Naklada 300 primjeraka. Domaćin susreta osnovnih škola Osnovna škola Eugena Kumičića Slatina, domaćin susreta srednjih škola Srednja škola Marka Marulića Slatina.

d) Nepotpuni podatci o razredu učenika

Jedan od kriterija za uvrštavanje rada u bibliografiju bio je podatak o razredu učenika u trenutku sudjelovanja na smotri koji omogućuje smještanje rada u obrazovni kontekst i razlikovanje osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta. Ako razred nije bio naveden u zborniku niti ga je bilo moguće pouzdano utvrditi na temelju drugih dostupnih izvora, rad je uvršten u bibliografiju bez tog podatka, čime je izbjegnuto unošenje pretpostavljenih ili nepouzdatih informacija. Takav primjer je zapis nastupa Nikoline Ćuće s izvedbom pjesme *Ni med cvetjem ni pravice*, u kojem nije naznačen razred učenice.

ĆUĆA, Nikolina

Ni med cvetjem ni pravice / Miroslav Krleža [dramsko-scensko stvaralaštvo - pojedinačni nastup - kazivanje poezije] / Nikolina Ćuća ; mentor(i) Pavica Kunac [Srednja škola "Stjepan Ivšić" Orahovica], Orahovica // LiDraNo 2002. Zbornik / [urednica Renata Sudar]. Virovitica : Ured državne uprave u Virovitičko-podravskoj županiji, Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu, 2002.

[Domaćin susreta Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica].

3.2.2. Autorstvo i oblikovanje odrednice

a) Posebnosti u obradi zapisa potpisanih inicijalima

U dijelu građe zabilježeni su radovi u kojima je autor u zborniku naveden samo inicijalima. U takvim primjerima oblik imena preuzet je iz izvornika bez pokušaja identifikacije ili proširivanja. Inicijali su zadržani u odrednici i bibliografskom opisu, čime je očuvana vjernost izvoru i izbjegnuta mogućnost pogrešne atribucije.

Takav je primjer zapis rada *Moj životni put*, u kojem je autor naveden kao „B. I.“.

Primjer:

B. I.

Moj životni put [literarno stvaralaštvo - prozni tekst] / B. I. (7. razred) ; mentor(i) Vanda Barić [Osnovna škola Augusta Cesarca Špišić Bukovica], Špišić Bukovica // LiDraNo 2020. Zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije / [urednica za osnovne škole Marina Aragović Švarbić, urednica za srednje škole Vera Žužić]. Virovitica : Virovitičko-podravska županija, Upravni odjel za obrazovanje i demografiju, 2020 (Virovitica : Grafiti Becker). Str. 23-24.

Naklada 350 primjeraka. Domaćin susreta osnovnih škola Osnovna škola Vladimir Nazor, Virovitica, domaćin susreta srednjih škola Gimnazija Petra Preradovića, Virovitica.

b) Posebnosti u obradi skupnih radova i nastupa

Kod skupnih radova i nastupa odrednica zapisa oblikovana je prema imenu i prezimenu prvoga navedenog učenika. Ostali sudionici navedeni su u bibliografskom zapisu redoslijedom iz izvornika, čime je omogućeno abecedno razvrstavanje uz očuvanje podataka o sastavu skupine.

Primjerice, u dramsko-scenskoj igri *Operacija mrnjau* odrednica je oblikovana prema imenu Ane Bedeković, kao prve navedene učenice, dok su ostali članovi skupine: Anita Matovina, Hrvoje Jirsak i Suzana Ivančić, evidentirani u opisu zapisa.

Primjer:

BEDEKOVIĆ, Ana

Operacija mrnjau [dramsko-scensko stvaralaštvo - skupni nastup - dramsko-scenska igra] / Ana Bedeković, Anita Matovina, Hrvoje Jirsak, Suzana Ivančić ; mentor(i) Želja Novotni, Denis Ostrošić [Osnovna škola Eugena Kumičića Slatina], Slatina // LiDraNo 1999. Zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije / [urednica Sanja Pavelko]. Virovitica : Virovitica : Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić, Virovitica : Strukovna škola, Virovitica, 1999 (Virovitica : Knjigovežnica Đurđa).

Grafička obrada "Grafoprojekt" Virovitica. Naklada 350 kom. Domaćin susreta osnovnih škola Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica, domaćin susreta srednjih škola Strukovna škola Virovitica.

c) Naziv dramske družine u skupnim nastupima

U zapisima skupnih dramsko-scenskih nastupa posebna je pažnja posvećena primjerima u kojima je u zborniku naveden i naziv dramske družine. Kada je takav naziv postojao, naveden je na početku podatka o izvođačima, a iza njega je dvotočkom uveden popis članova skupine.

Time je jasno razdvojena razina kolektivnog identiteta (naziv družine) od pojedinačnih sudionika, uz očuvanje redoslijeda i strukture podataka iz izvornika. Na primjer, u zapisu dramsko-scenske igre *Biti voljen* najprije je naveden naziv družine „Bapatuljci – Eku“, a potom, nakon dvotočke, imena članova skupine.

Takav način navođenja omogućuje prepoznatljivost i preglednost zapisa, osobito kada na smotri družina sudjeluje više godina, te osigurava dosljednost u obradi svih skupnih nastupa s jasno imenovanom izvedbenom skupinom.

MERKAŠ, Martina

Biti voljen / Denis Ostrošić [dramsko-scensko stvaralaštvo - skupni nastup - dramsko-scenska igra] / družina Bapatuljci - Eku: Martina Merkaš, Vlatka Aplantak, Zdravka Čolak, Alma Hodak, Biljana Radanović, Jasmina Draganić, Alen Hodak, Ivan Janečić, Tatjana Konta (8. razred) ; mentor(i) Denis Ostrošić [OŠ E. Kumičića, Slatina], Slatina // LIDRANO '98 - Zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola županije Virovitičko-podravske / [urednica Draga Vranješ Vargović]. Virovitica : OŠ Vladimira Nazora, Virovitica, 1998 (Virovitica : "AKRIBIJA").

Likovno rješenje Jasna Gojević. Naklada 300 kom. Domaćin susreta OŠ Vladimira Nazora, Virovitica.

d) Posebnosti u obradi skupnih i produkcijskih uloga

U radovima koji uključuju različite produkcijske uloge (novinar, snimatelj, urednik i dr.), podatci su navođeni prema redoslijedu iz zbornika. Kod skupnih radova bez jasno diferenciranih uloga sudionici su preuzimani u izvornom obliku i poretku, čime je očuvana struktura skupine i transparentnost prikaza.

Takav pristup osobito je primijenjen kod radijskih i drugih medijskih radova, gdje su uz autora navedene i funkcije sudionika, a isti princip primijenjen je i kod podataka o urednicima, likovnim rješenjima i grafičkoj obradi zbornika. Primjerice, u zapisu radijske emisije prvo se navodi novinar, a zatim snimatelj.

Primjer:

GOLUB, Dora

Svađanje, blebetanje, mrzovolja i totalni obiteljski kaos [novinarsko stvaralaštvo - radijska emisija] / Dora Golub, novinar; Ena Kratofil, snimatelj (8. razred) ; mentor(i) Gordana Kos [Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić, Virovitica], Virovitica // LiDraNo 2005. : zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije. Slatina : Slatina : Osnovna škola Josipa Kozarca, Slatina : Srednja škola Marka Marulića, Slatina, 2005 (Virovitica : Folio d.o.o).

Likovna rješenja Josip Horvat. Grafička obrada Castrum-Voćin d.o.o. Naklada 250 kom.

3.2.3. Klasifikacija i navođenje vrste rada

a) Klasifikacija vrsta stvaralaštva

U dijelu građe, osobito u starijim zbornicima, vrsta dramsko-scenskog nastupa nije bila jasno naznačena ili je terminologija bila nedosljedna. U takvim primjerima vrsta nastupa utvrđena je na temelju opisa i dostupnih podataka te usklađena s važećim Posebnim pravilima Smotre LiDraNo za školsku godinu 2024./2025. (Smotra literarnog, dramsko-scenskog i novinarskog stvaralaštva LiDraNo 2024./2025. – Posebna pravila, 2024).

Time je osigurana terminološka ujednačenost cijelog razdoblja obuhvaćenog bibliografijom.

U bibliografiji su tako dosljedno primijenjene sljedeće oznake vrsta stvaralaštva:

- dramsko-scensko stvaralaštvo – pojedinačni nastup – kazivanje poezije
- dramsko-scensko stvaralaštvo – pojedinačni nastup – monolog
- dramsko-scensko stvaralaštvo – pojedinačni nastup – povijesni govor
- dramsko-scensko stvaralaštvo – skupni nastup – dramsko-scenska igra
- dramsko-scensko stvaralaštvo – skupni nastup – lutkarska predstava
- dramsko-scensko stvaralaštvo – skupni nastup – recital
- literarno stvaralaštvo – pjesma
- literarno stvaralaštvo – prozni tekst
- novinarsko stvaralaštvo – samostalni novinarski rad
- novinarsko stvaralaštvo – radijska emisija

- novinarsko stvaralaštvo – TV emisija
- novinarsko stvaralaštvo – školski list
- radijsko stvaralaštvo – radioigra ili radiodrama.

Takav postupak omogućio je dosljednu klasifikaciju svih zapisa, uključujući i one bez jednoznačne oznake vrste rada.

b) Navođenje vrste rada u zapisu

Podatak o vrsti rada preuziman je samo kada je bio jasno naznačen u zborniku. U suprotnom se nije naknadno određivao, čime je izbjegnuta subjektivna interpretacija i očuvana vjernost izvornom zapisu.

Primjerice, u zapisu rada *Nevidljivost ne mora biti mađioničarski trik* oznaka „intervju“ preuzeta je iz izvornika te dopunjena širim određenjem „novinarsko stvaralaštvo – samostalni novinarski rad“.

Primjer:

KRIŠTO, Dona

Nevidljivost ne mora biti mađioničarski trik [intervju] [novinarsko stvaralaštvo - samostalni novinarski rad] / Dona Krišto (8. razred) ; mentor(i) Blanka Medvecki [Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić, Virovitica], Virovitica // LiDraNo 2009. Zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih škola Virovitičko-podravske županije / [urednica Elvira Vujčić]. Slatina : Osnovna škola Eugena Kumičića, Slatina, 2009 (Slatina : TONER - braniteljska zadruga). Str. 68-70. : ilustr.

Naslovnica Snježana Dupan Lovrić. Priprema za tisak TONER - braniteljska zadruga. Naklada 250 komada. Osnovna škola Eugena Kumičića Slatina.

c) Posebnosti u obradi novinarskih tekstova: nadnaslovi

U obradi novinarskih radova uočena je pojava nadnaslova, koji u zbornicima nisu uvijek dosljedno grafički izdvojeni. Radi ujednačavanja zapisa nadnaslovi su prenošeni u polje podnaslova i od glavnog naslova odvajani dvotočkom.

Primjerice, u radu *Od čokolina do kvinoje u 365 dana : zdrava prehrana u teoriji i praksi* nadnaslov i naslov objedinjeni su u skladu s pravilima za navođenje podnaslova.

Primjer:

BLAŽEVIĆ, Maša

Od čokolina do kvinoje u 365 dana : zdrava prehrana u teoriji i praksi [novinarsko stvaralaštvo - samostalni novinarski rad] / Maša Blažević (6. razred) ; mentor(i) Vesna Đurčević Jović [Osnovna škola Vladimir Nazor Virovitica], Virovitica // LiDraNo 2023. : zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije / [urednik za osnovne škole Domagoj Kaučić, urednik za srednje škole Valerija Zubak]. Orahovica : Virovitičko-podravska županija, Upravni odjel za obrazovanje i demografiju Virovitičko-podravske županije, 2023 (Virovitica : Grafiti Becker). Str. 78-80.

Naslovnica Josip Strmečki. Naklada 200 primjeraka. Domaćin susreta osnovnih škola Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić Orahovica, domaćin susreta srednjih škola Srednja škola "Stjepan Ivšić" Orahovica.

3.2.4. Uredničke intervencije i prijepis izvornika

a) Tiskarske pogreške i uredničke intervencije u naslovima

U bibliografskoj obradi naslov je zadržan u obliku u kojem je objavljen u zborniku, uključujući i očite tiskarske pogreške, ako nije postojala potpuna sigurnost u točan oblik riječi. Time je očuvana vjernost izvorniku.

Takav primjer je naslov *Misic* u zapisu nastupa Lucije Feldi, koji je preuzet bez dijakritičkog znaka u skladu s izvornikom.

Kada je točan oblik bilo moguće pouzdano utvrditi, ispravak je naznačen u uglatim zagrada. Primjerice, oblik „Anđelk” dopunjen je u „Anđelk[a]”. Takva intervencija jasno označava uredničku dopunu i razdvaja izvorni zapis od bibliografske korekcije.

Ovakav postupak primijenjen je dosljedno: bez izmjena kada sigurnost nije postojala, te s jasno označenom intervencijom u uglatim zagrada kada je točnost bilo moguće nedvojbeno potvrditi.

Primjeri:

FELDI, Lucia

Misic / Zvonimir Balog [dramsko-scensko stvaralaštvo - pojedinačni nastup - kazivanje poezije] / Lucia Feldi (6. razred) ; mentor(i) Denis Ostrošić [Osnovna škola Josipa Kozarca, Slatina], Slatina // LiDraNo 2025. : zbornik literarnih i novinarskih

radova učenika osnovnih i srednjih škola Virovitičko-podravske županije / [urednica za osnovne škole Mirjana Foro, urednica za srednje škole Kristina Golubić Smojver]. Virovitica : Virovitičko-podravska županija, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu Virovitičko-podravske županije, 2025 (Virovitica : Grafoprojekt).

Naklada 200 primjeraka. Domaćin susreta osnovnih škola Osnovna škola Suhopolje, domaćin susreta srednjih škola Industrijsko-obrtnička škola Virovitica.

RASTIJA, Tamara

Suvremena Crvenkapica / studenti [U]čiteljskog studija [P]edagoškog fakulteta u Osijeku i dr. sci. Anđelk[a] Peko [dramsko-scensko stvaralaštvo - skupni nastup - dramsko-scenska igra] / Tamara Rastija, Mirela Rastija, Ivan Baranj, Ivan Eri, Josip Mareković (4. i 5. razred) ; mentor(i) Vesna Bićanić [Osnovna škola "Davorin Trstenjak" Čađavica], Čađavica // LiDraNo 2002. Zbornik / [urednica Renata Sudar]. Virovitica : Ured državne uprave u Virovitičko-podravskoj županiji, Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu, 2002.

[Domaćin susreta Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica].

Primijenjena metodološka načela omogućila su oblikovanje bibliografije kao ujednačene i provjerljive cjeline, unatoč razlikama u strukturi i uredničkoj praksi pojedinih zbornika. Jasno definirani kriteriji selekcije, dosljedna struktura zapisa i transparentno označene uredničke intervencije osiguravaju pouzdanost podataka i njihovu istraživačku uporabljivost. Istodobno, zadržavanje izvornog oblika podataka, kada god je to bilo moguće, omogućuje uvid u povijesni i institucionalni kontekst u kojem su radovi nastajali i bili objavljeni.

4. Koncept, struktura i tehnička realizacija bibliografije

Bibliografija radova predstavljenih u zbornicima županijskih smotri LiDraNa Virovitičko-podravske županije obuhvaća građu nastalu u razdoblju od 1991. do 2025. godine. U glavnoj cjelini evidentirana su 2433 zapisa koji dokumentiraju učeničke literarne i novinarske radove te dramsko-scenske nastupe zabilježene u službenim publikacijama i pratećoj dokumentaciji smotre (slika 1).

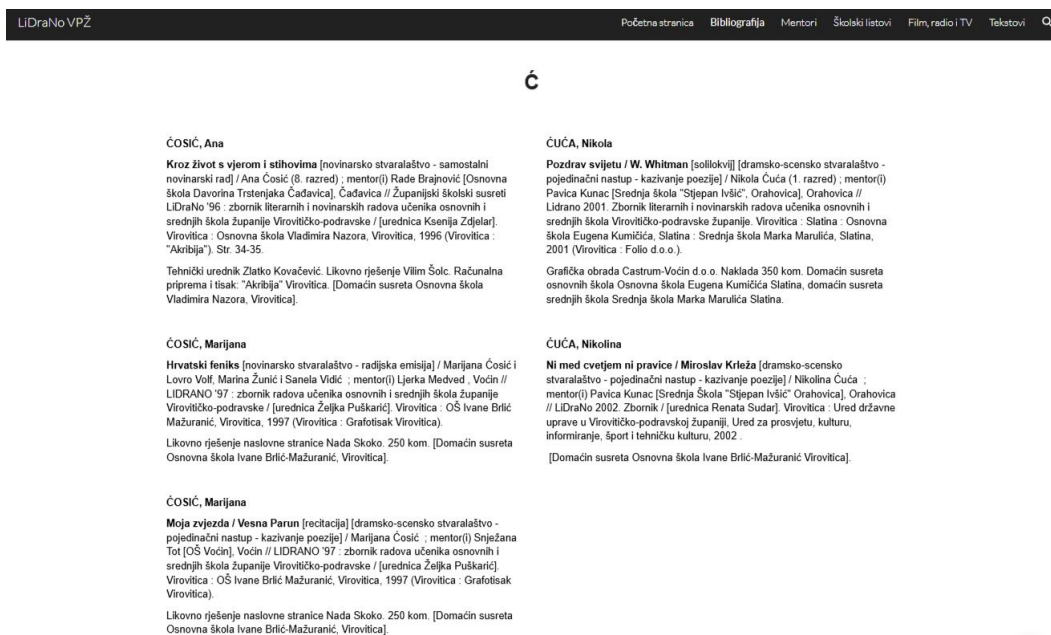

Slika 1. Naslovna stranica mrežne bibliografije radova u zbornicima županijskih smotri LiDraNa Virovitičko-podravške županije

Uvršteni su pojedinačni i skupni radovi, kao i zapisi o nastupima koji su u zbornicima navedeni bez cjelovitog teksta, ali s jasno naznačenim sudjelovanjem. Takva klasifikacija bibliografije u skladu je s teorijskim određenjima bibliografije kao stručne i znanstvene djelatnosti koja obuhvaća prikupljanje, obradu, klasifikaciju i opis građe radi stvaranja pouzdanih informacijskih alata (Logar, 1973; Katić, 2007). Prema tim polazištima, bibliografije se razlikuju prema obuhvatu, vremenskom rasponu, načinu obrade i izvoru podataka, što se jasno odražava i u strukturi ove bibliografije.

S obzirom na sadržaj i opseg građe, bibliografija pripada skupini specijalnih bibliografija jer je tematski i institucionalno ograničena na radove predstavljene na županijskoj razini smotre te obuhvaća literarno, novinarsko i dramsko-scensko stvaralaštvo dokumentirano u zbornicima. Prema vremenskom obuhvatu riječ je o retrospektivnoj bibliografiji koja popisuje građu nastalu u razdoblju od 1991. do 2025. godine, uz mogućnost naknadnog dopunjavanja. Prema načinu navođenja podataka ona je popisna, budući da donosi temeljne identifikacijske podatke o radu, autoru, mentoru, školi i izvoru objave, bez sadržajne analize ili vrijednosne ocjene. S obzirom na izvor podataka, riječ je o primarnoj bibliografiji izrađenoj izravnim uvidom u izvornu građu, a funkcionalno ima i obilježja stručne bibliografije jer dokumentira radove iz područja školskog stvaralaštva i izvannastavnih aktivnosti, pri čemu nije selektivna nego obuhvaća cjelokupnu dostupnu dokumentiranu građu.

Glavna bibliografska cjelina organizirana je abecednim redom prema prezimenima autora učeničkih radova (slika 2).

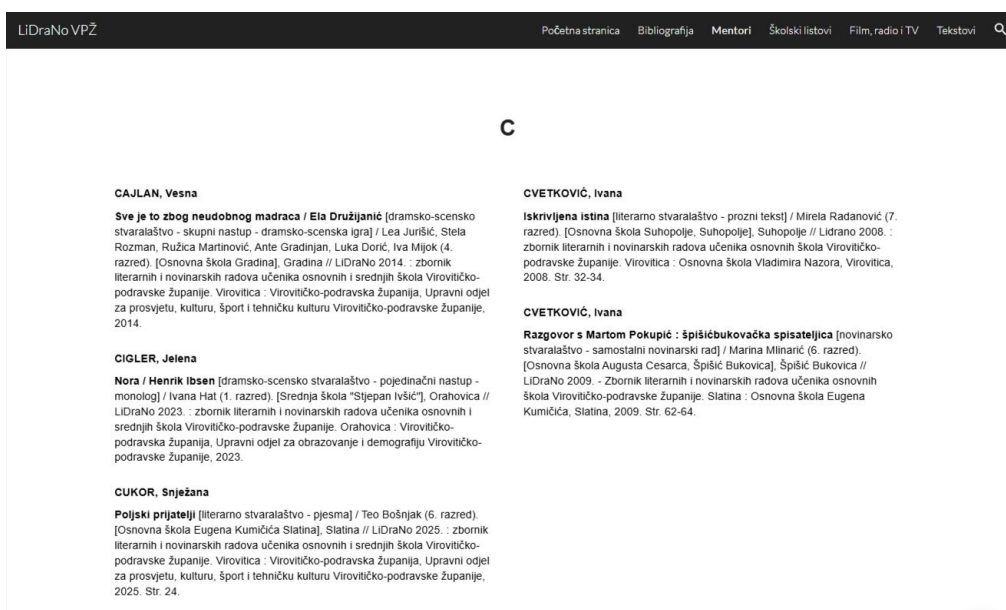

Slika 2. Bibliografski zapisi pod slovom Č

Svaki zapis donosi standardizirani skup podataka: ime i prezime učenika, naslov rada ili naziv izvedbe, vrstu stvaralaštva, razred i školu, ime mentora ako je navedeno, mjesto održavanja smotre te podatke o zborniku. Takva struktura omogućuje preciznu identifikaciju rada i njegovo smještanje u kronološki i institucionalni kontekst.

Uz temeljnu cjelinu oblikovane su zasebne, ali sadržajno povezane bibliografije koje izdvajaju pojedine oblike sudjelovanja na smotri.

Bibliografija mentora obuhvaća 2405 zapisa organiziranih prema imenima nastavnika i stručnih suradnika koji su sudjelovali u pripremi radova i nastupa (slika 3).

Slika 3. Bibliografski zapisi mentora pod slovom C

Za razliku od glavne cjeline, zapisi su prilagođeni mentorskoj perspektivi te su strukturirani tako da uz ime mentora navode naslov rada, vrstu stvaralaštva, ime učenika ili skupine, školu, mjesto i podatke o zborniku. Time je omogućeno praćenje mentorskog angažmana tijekom duljega vremenskog razdoblja i u različitim oblicima stvaralaštva.

Cjelina posvećena školskim listovima donosi 173 zapisa raspoređena prema 27 naslova listova koji se pojavljuju kao odrednice. U zapisima su navedeni urednici, učenici, mentori te osnovni podatci o školi i zborniku. Izdvajanje školskih listova omogućuje uvid u kontinuitet i promjene u školskom novinarstvu na županijskoj razini.

Filmski, radijski i televizijski radovi objedinjeni su u zasebnoj cjelini s ukupno 83 zapisa: 15 filmskih i videoradova kratke igrane forme, 13 televizijskih emisija, 48 radijskih emisija te sedam radijskih drama i radioigara. Unatoč razlikama u formalnoj klasifikaciji, objedinjeni su zbog zajedničke medijske i izvedbene naravi. Zapisi sadrže osnovne identifikacijske podatke prilagođene načinu na koji su ti radovi dokumentirani u zbornicima.

Izdvojena je i bibliografija izvedenih književnih tekstova s 830 zapisa. U toj se cjelini evidentiraju djela koja su na smotri interpretirana, govorena ili recitirana, pri čemu je u središtu književni predložak, a ne učeničko autorstvo. Zapisi donose ime autora djela, naslov i godinu održavanja smotre. Takva obrada omogućuje analizu repertoara izvedenih tekstova i praćenje izbora književnih autora tijekom godina.

Razvrstavanje radova u svim cjelinama usklađeno je s vrstama stvaralaštva definiranim u važećim uputama Agencije za odgoj i obrazovanje za školsku godinu 2024./2025., čime je osigurana terminološka dosljednost. Zapisi u izdvojenim cjelinama oblikovani su u skraćenom, ali metodološki ujednačenom obliku kako bi se očuvala preglednost i pouzdanost identifikacije.

Bibliografija je izrađena na temelju dostupnih zbornika i prateće građe. Najveći dio izvora pribavljen je iz knjižničnih fondova Gimnazije Petra Preradovića Virovitica i Tehničke škole Virovitica, a nedostajuća građa osigurana je suradnjom s nastavnicima i knjižničarima drugih škola u županiji. Iako pojedini zbornici iz ranih godina nisu u potpunosti sačuvani, prikupljeni korpus omogućuje kontinuiran uvid u sudjelovanje učenika, mentora i škola na županijskim smotrama LiDraNa tijekom više od tri desetljeća.

Ukupna struktura bibliografije omogućuje pretraživanje prema autorima, mentorima, vrstama stvaralaštva i naslovima školskih listova te pruža pouzdanu osnovu za daljnja istraživanja učeničkog stvaralaštva, mentorske prakse i razvoja smotre LiDraNo na županijskoj razini.

Bibliografski zapisi unosili su se ručno u unaprijed strukturiranu bazu izrađenu u alatu Google Sheets, pri čemu je tablična organizacija omogućila precizno definiranje pojedinih polja zapisa, dosljednu primjenu metodoloških pravila i sustavnu kontrolu unosa. Takva

struktura olakšala je provjeru podataka, uočavanje nedosljednosti te naknadno filtriranje i razvrstavanje zapisa prema autoru, mentoru, školi, vrsti stvaralaštva i godini smotre. Baza je ujedno poslužila kao radno okruženje za paralelnu obradu i usporedbu podataka iz različitih zbornika. Objava bibliografije realizirana je na mrežnoj stranici izrađenoj u sustavu Google Sites, što je omogućilo javnu dostupnost sadržaja bez potrebe za dodatnim poslužiteljskim ili programerskim rješenjima. Bibliografija je javno dostupna na mrežnoj adresi <https://sites.google.com/view/lidrano-vpz>. Mrežna struktura stranice prilagođena je tematskim cjelinama bibliografije, čime je osigurana preglednost i jasno razdvajanje pojedinih skupina zapisa.

Pretraživanje je omogućeno primjenom alata Google Programmable Search Engine, koji indeksira sadržaj objavljene stranice i korisnicima omogućuje pretraživanje prema ključnim riječima unutar cjelokupnog korpusa. Takvo rješenje osigurava funkcionalnost digitalne bibliografije, omogućuje brzi pristup pojedinom zapisu te povećava istraživačku uporabljivost građe.

5. Potencijali i primjena u praksi

Bibliografija LiDraNo građe u praksi može imati višestruku vrijednost: kao referentni alat za brzo pronalaženje podataka, kao dokumentacijska osnova za školske i županijske potrebe te kao poticaj za nove obrazovne i kulturne aktivnosti. Njezina mrežna dostupnost dodatno povećava uporabljivost jer omogućuje istodobno korištenje različitim skupinama korisnika (učenicima, mentorima, knjižničarima, stručnim suradnicima i istraživačima) te brže pretraživanje i usporedbu podataka.

5.1. Kako knjižničari mogu koristiti bibliografiju

U školskim i županijskim knjižnicama bibliografija može imati višestruku i operativno jasnu primjenu. Prije svega, ona predstavlja učinkovit alat za informacijsko-referalni rad jer omogućuje brzo utvrđivanje sudjelovanja učenika, mentora i škola te pronalaženje radova prema autoru, naslovu, školi, godini ili vrsti stvaralaštva. Takva funkcionalnost izravno podupire ulogu školske knjižnice u pružanju informacijske potpore korisnicima, kako je definirano u stručnim radovima (Galić, 2012; Purgar i Bando, 2024). Sustavno strukturirani zapisi omogućuju pouzdano i provjerljivo odgovaranje na upite učenika, nastavnika i uprave škole.

Bibliografija je također vrijedan oslonac pri izradi izvješća i statističkih pregleda jer omogućuje analizu kontinuiteta sudjelovanja, uvid u najzastupljenije kategorije, praćenje uključenosti pojedinih škola te mentorski angažman tijekom godina. Na temelju takvih podataka moguće je oblikovati analitičke prikaze razvoja smotre ili natjecanja na lokalnoj i županijskoj razini.

Nadalje, ona predstavlja dokumentacijsku podlogu za školske kronike, monografije, obljetničke publikacije i mrežne stranice škole. Sustavno prikupljeni i obrađeni podatci olakšavaju rekonstrukciju povijesti sudjelovanja učenika i mentora te osiguravaju točnost informacija u javnim objavama.

Bibliografija može poslužiti i kao temelj za izgradnju i nadopunu posebnih zbirki, primjerice, zavičajne ili školske zbirke, zbirke učeničkih radova te zbirke radova sa školskih smotri i natjecanja. Takav pristup odgovara suvremenim smjernicama razvoja digitalnih i tematskih zbirki (IFLA/UNESCO Manifest za digitalne knjižnice, 2012; Strija, 2023), pri čemu bibliografska baza postaje polazište za daljnju digitalizaciju, izradu izložbi i oblikovanje sadržaja. Osim navedenoga, bibliografija pridonosi standardizaciji zapisa i ujednačavanju naziva, osobito pri praćenju varijanti naziva škola i publikacija u različitim razdobljima uz zadržavanje vjernosti izvornom obliku, osim u primjerima u kojima je radi metodološke dosljednosti provedena standardizacija podataka. Time se osigurava dosljednost bibliografske obrade i usklađenost s načelima struke (Strija, 2024), što je osobito važno u dugoročnim projektima koji obuhvaćaju više desetljeća građe.

5.2. Mogućnosti za istraživanja

Sustavno obrađena bibliografija otvara prostor za različite oblike stručnih i istraživačkih uvida. Na temelju strukturiranih i kronološki uređenih podataka moguće je provoditi tematske analize, primjerice, pratiti koje se teme pojavljuju u pojedinim razdobljima te kako se interesi učenika mijenjaju tijekom godina. Takvi uvidi omogućuju preciznije razumijevanje društvenog i obrazovnog konteksta u kojemu radovi nastaju.

Bibliografija pruža i podlogu za analizu mentorskoga rada, uključujući praćenje kontinuiteta rada pojedinih mentora, raznolikost kategorija u kojima sudjeluju te moguću povezanost mentorskog angažmana i uspješnosti učenika. Na taj se način može sagledati dugoročan doprinos mentora razvoju školskog stvaralaštva i natjecateljske kulture. Nadalje, podatci omogućuju istraživanja školskoga kulturnog života na županijskoj razini. Moguće je analizirati vidljivost pojedinih škola, razvoj izvannastavnih aktivnosti te promjene u zastupljenosti pojedinih kategorija stvaralaštva. Time bibliografija postaje izvor za proučavanje dinamike školskih kulturnih djelatnosti i njihova razvoja tijekom duljega vremenskog razdoblja.

Ovako uređena i dostupna baza podataka omogućuje provedbu kvantitativnih i deskriptivnih analiza prikupljene građe, primjerice, praćenje broja radova po godinama, zastupljenost pojedinih vrsta stvaralaštva, udio skupnih i pojedinačnih nastupa te pojavnost izvedenih književnih tekstova. Takvi analitički postupci omogućuju sustavne uvide u strukturu i razvoj fonda, u skladu s pristupima opisanim u relevantnoj literaturi (Prpić i Arh, 2019; Strija, 2024).

5.3. Primjena u nastavi i poticanju informacijske pismenosti

Bibliografija se može izravno uključiti u odgojno-obrazovni rad, osobito u suradnji knjižničara i predmetnih nastavnika, kao konkretan i autentičan izvor za razvoj informacijske pismenosti. U nastavi se može koristiti za radionice pretraživanja i vrednovanja izvora, pri čemu učenici pretražuju zapise prema zadanim kriterijima, provjeravaju podatke u izvornim publikacijama te razlikuju primarne i sekundarne izvore. Takav rad omogućuje razumijevanje strukture bibliografskog zapisa i razvija sposobnost kritičkog pristupa informacijama.

Prikladna je i za vježbe pravilnog navođenja literature i citiranja. Na primjerima zbornika, članaka i mrežnih izvora učenici mogu uvježbavati preuzimanje podataka iz zapisa, oblikovanje bibliografskih jedinica te uočavanje razlika među vrstama izvora. Time se teorijska pravila citiranja povezuju s konkretnim, lokalno relevantnim materijalom. U projektnoj nastavi bibliografija može poslužiti kao temelj za izradu tematskih pregleda, primjerice, analiza pod naslovima „LiDraNo u našoj školi“, „Najzastupljenije vrste radova“ ili „Učenici-autori tijekom desetljeća“. Učenici pritom obrađuju stvarne podatke, izrađuju tablične i grafičke prikaze te interpretiraju dobivene rezultate.

Bibliografija pridonosi i poticanju zavičajnog i identitetskog učenja jer omogućuje istraživanje školskih i lokalnih uspjeha te prepoznavanje doprinosa pojedinaca i ustanova. Sustavno evidentirani podatci pomažu učenicima razumjeti kontinuitet školskog stvaralaštva i vlastitu uključenost u širi obrazovni i kulturni kontekst.

5.4. Izložbe, predstavljanja i promicanje školskoga stvaralaštva

Bibliografija predstavlja praktičnu i sadržajno pouzdanu polazišnu točku za oblikovanje različitih aktivnosti kojima se povećava vidljivost školskog stvaralaštva. Sustavno prikupljeni i strukturirani podatci omogućuju brzo izdvajanje reprezentativnih radova, autora, mentora i kategorija, što olakšava koncipiranje tematskih izložbi. Primjerice, moguće je oblikovati izložbe posvećene najuspješnijim radovima po desetljećima, školskim listovima, dramsko-scenskim nastupima ili izvedenim književnim tekstovima, pri čemu bibliografija osigurava točnost i cjelovitost prikaza. U kontekstu obljetnica i javnih događanja bibliografija omogućuje izradu preglednih predstavljanja koja obuhvaćaju popise sudionika, izdvajanje istaknutih radova te prikaz kontinuiteta sudjelovanja tijekom godina. Takvi prikazi pridonose dokumentiranju razvoja škole i afirmaciji učenika i mentora te istodobno olakšavaju pripremu sadržaja za svečane akademije, publikacije i mrežne objave.

Posebno je pogodna i za izradu digitalnih izložbi i virtualnih panoa na mrežnim stranicama škole ili knjižnice, u sustavima za e-učenje ili u drugim školskim digitalnim kanalima. Budući da su podatci već strukturirani, moguće ih je tematski filtrirati i prilagoditi različitim skupinama korisnika, čime bibliografska baza prelazi iz dokumentacijske u aktivnu prezentacijsku funkciju školskoga rada.

5.5. Digitalne zbirke i daljnji razvoj

Bibliografija može biti temelj za postupnu izgradnju digitalne zbirke LiDraNo građe, pri čemu se bibliografski zapisi koriste kao „okosnica“ za povezivanje digitalnih objekata (PDF zbornika, skeniranih prikaza naslovnica, fotografija, audiozapisa i videozapisa nastupa, plakata i popratnih materijala), što odgovara suvremenim smjericama razvoja digitalnih knjižničnih usluga (IFLA/UNESCO Manifest za digitalne knjižnice, 2012; Strija, 2023). U tom smjeru moguće je:

- povezivati zapise s digitaliziranim izvorima (kada je dopušteno) ili barem s opisom lokacije i dostupnosti primjerka
- razvijati dodatne pristupne točke (predmetnice / ključne riječi, oznake razdoblja, školske oznake, vrste nastupa)
- osigurati veću vidljivost i dugoročnu uporabljivost građe (jedinstveno mjesto pristupa, stabilna struktura, mogućnost nadopune).

6. Rasprava

Izrada bibliografije županijskih zbornika LiDraNa Virovitičko-podravske županije pokazala se zahtjevnim, ali metodološki i strukovno opravdanim postupkom koji objedinjavanjem raspršenih izvora stvara pouzdanu osnovu za informacijski rad, dokumentiranje školskog stvaralaštva i daljnju interpretaciju građe. S obzirom na dugi vremenski obuhvat (1991. – 2025.) i različite uredničke prakse, ujednačavanje i strukturiranje zapisa bili su ključni za postizanje preglednosti te za mogućnost pretraživanja prema relevantnim pristupnim točkama (autor, mentor, škola, godina, vrsta stvaralaštva, naslov).

Najvažniji doprinos bibliografije očituje se u tome što omogućuje sustavan uvid u kontinuitet školskog stvaralaštva na županijskoj razini. Bibliografija ne djeluje samo kao evidencijski popis, nego kao dokumentacijski okvir koji povezuje učenike, mentore i ustanove te posredno svjedoči o pedagoškom djelovanju, kulturnom životu škole i promjenama u školskim interesima. Vrijednost bibliografije dodatno potvrđuje činjenica da su zapisi nastali na temelju izravnog uvida u izvornu građu, čime se osiguravaju provjerljivost podataka i transparentnost obrade. Doprinos rada očituje se i u tome što u novijoj stručnoj literaturi postoji razmjerno malo prikaza konkretnih metodoloških postupaka izrade bibliografija u knjižničarstvu. Stoga prikaz kriterija obrade, standardizacije zapisa i rješavanja problema nastalih zbog neujednačenosti izvora može poslužiti kao korisna stručna smjernica knjižničarima koji se upuštaju u slične bibliografske projekte. Praktična primjenjivost bibliografije potvrđuje se u mogućnostima koje otvara knjižničarima i školama: od brzog referentnog odgovora na upite, preko izrade statistika i obljetničkih pregleda, do pripreme izložbi i stvaranja temelja za digitalnu zbirku. Mrežna dostupnost

dodatno povećava doseg i uporabljivost jer bibliografiju čini dostupnom većem broju korisnika bez vremenskih i prostornih ograničenja.

Istodobno, potrebno je jasno istaknuti ograničenja rada. Prvo i najvažnije odnosi se na nedostatak građe za pojedina godišta, osobito u ranijem razdoblju, kada dio zbornika i prateće dokumentacije nije bio dostupan u knjižničnim fondovima niti je bilo moguće osigurati primjerke iz drugih izvora. Nisu dostupni zbornici za 1991., 1992. i 1993. godinu te zbornik za srednje škole iz 2007. godine, zbog čega zapisi iz tih izdanja nisu uključeni u bibliografiju. Takva nedostupnost građe utječe na potpunost bibliografije, osobito u segmentima u kojima su izdanja fragmentarna ili su sačuvani samo dijelovi dokumentacije. Drugo ograničenje odnosi se na neujednačenost izvornih zapisa (različite varijante naziva škola, nedosljedno navođenje mentora, povremeni izostanak razreda ili drugih identifikacijskih podataka), zbog čega je u nekim primjerima bilo nužno primijeniti stroge i unaprijed definirane kriterije obrade. U primjerima kada podatak o razredu nije bio dostupan, radovi su uključeni u bibliografiju bez tog podatka, što može utjecati na mogućnosti njihove preciznije analize i usporedbe. Unatoč navedenim ograničenjima, bibliografija predstavlja čvrst temelj koji je moguće nadopunjavati. Svako naknadno pribavljanje nedostajućih zbornika ili potvrđenih podataka može se uključiti u postojeću strukturu bez narušavanja njezine dosljednosti. Time bibliografija poprima obilježja „živoga“ dokumentacijskog alata koji se može dalje razvijati u skladu s dostupnošću građe i potrebama zajednice.

7. Zaključak

Cilj rada bio je prikazati potrebu za sustavnom bibliografskom obradom LiDraNo dokumentacije na županijskoj razini te opisati metodološka načela i rezultate izrade bibliografije zbornika županijskih smotri LiDraNa Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 1991. do 2025. godine. Polazeći od činjenice da je dokumentacija smotre vrijedna za školsku i lokalnu kulturnu povijest, bibliografija je oblikovana kao pregledan, provjerljiv i pretraživ izvor podataka koji omogućuje bržu i pouzdaniju uporabu građe u knjižničnom, pedagoškom i istraživačkom kontekstu.

Rezultati izrade potvrđuju da bibliografija može imati višestruku funkciju: olakšati informacijsko-referalni rad, omogućiti izradu statistika i pregleda, služiti kao dokumentacijska osnova za školske kronike i obljetničke publikacije te potaknuti izložbene i digitalne projekte. Osobita vrijednost bibliografije očituje se u standardiziranom pristupu zapisu i u činjenici da su podatci preuzimani izravno iz zbornika i njihove prateće dokumentacije, čime se osigurava vjerodostojnost i transparentnost.

Istodobno, rad je pokazao i ograničenja koja su vezana uz dostupnost izvora. Nedostupna

ili nepotpuno sačuvana građa iz ranijih godina te neujednačenost izvornih zapisa utječu na potpunost obuhvata. Dodatno, primjena kriterija uvrštavanja (osobito zahtjev za podatkom o razredu) osigurala je metodološku dosljednost, ali je u pojedinim primjerima rezultirala uključivanjem zapisa bez potpunih podataka, što može utjecati na mogućnosti njihove preciznije analize i usporedbe.

Unatoč ograničenjima, bibliografija predstavlja čvrst temelj za njezin daljnji razvoj. U budućnosti se može nadopunjavati pribavljanjem nedostajućih zbornika, obogaćivati dodatnim pristupnim točkama (predmetnice, ključne riječi, oznake kategorija) te povezivati s digitaliziranim objektima, čime bi se postupno mogla izgraditi digitalna zbirka LiDraNo građe. Time bi se dodatno osigurala dugoročna dostupnost, vidljivost i istraživačka uporabljivost dokumentacije smotre, a školske i županijske knjižnice dodatno bi ojačale svoju ulogu u očuvanju i predstavljanju školskog stvaralaštva.

Literatura:

1. Blažinović-Kljajo, A. (2024) LiDraNo – dugogodišnja tradicija kreativnog izričaja učenika. *Vijenac*, 787. Dostupno na: <https://www.matica.hr/vijenac/787/lidrano-dugogodisnja-tradicija-kreativnog-izricaja-ucenika-36276/> [16.04.2026.]
2. Črnjar, Lj. i Pavić, L. (2022) Umrežavanje narodnih i školskih knjižnica Primorsko-goranske županije: put dug više od jednog desetljeća. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 65(1), str. 415–432. Dostupno na: <https://doi.org/10.30754/vbh.65.1.942> [30.01.2026.]
3. Galić, S. (2012) Suvremeno školsko knjižničarstvo. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 55(3), str. 89–102. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/95252> [26.01.2026.]
4. *IFLA-ine smjernice za školske knjižnice* (2016) Schultz-Jones, B. i Oberg, D. (ur.). 2. prerađeno izd. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo. Dostupno na: <https://www.husk.hr/hdoc/Smjernice.pdf> [26.01.2026.]
5. IFLA/UNESCO Manifest za digitalne knjižnice (2012) Prevela Jelica Lešić. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 55(2), str. 193–196. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/156997> [26.01.2026.]
6. Katić, T. (2007) *Stara knjiga: bibliografska organizacija informacija*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
7. Kolar Janković, T. i Strija, J. (2025) *Bibliografija radova u zbornicima županijskih smotri LiDraNa Virovitičko-podravske županije*. Dostupno na: <https://sites.google.com/view/lidrano-vpz/> [05.02.2026.]
8. *LiDraNo 2025: zbornik literarnih i novinarskih radova učenika osnovnih i srednjih škola* (2025) Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. Dostupno na: https://www.azoo.hr/app/uploads/2025/05/LiDraNo-2025_web.pdf [26.01.2026.]

9. Logar, J. (1973) *Uvod u bibliografiju: teorijski osnovi bibliografije, istorija bibliografije, pregled bibliografija, bibliografija u Jugoslaviji*. Sarajevo: Izdavačko poduzeće Svjetlost.
10. Prpić, A. i Arh, E. (2019) Bibliografija časopisa Knjižničar/knjižničarka. *Knjižničar/Knjižničarka*, 10(10), str. 19–40. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/236243> [26.01.2026.]
11. Purgar, M. i Bando, I. (2024) Mrežne informacijsko-referalne usluge školskih knjižnica. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 67(2), str. 211–225. Dostupno na: <https://doi.org/10.30754/vbh.67.2.1170> [26.01.2026.]
12. *Smotra literarnog, dramsko-scenskog i novinarskog stvaralaštva LiDraNo 2024./2025. – Posebna pravila* (2024) Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. Dostupno na: <https://www.azoo.hr/natjecanja-i-smotre-arhiva/smotra-literarnog-dramskog-scenskog-i-novinarskog-stvaralastva-lidrano-2024-2025/> [26.01.2026.]
13. Strija, J. (2023) Digitalna zbirka i mrežno dostupna bibliografija Riječ mladih. *Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema*, 1/2, str. 31–44. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/305822> [24.01.2026.]
14. Strija, J. (2024) Bibliografija književnoumjetničkih tekstova objavljenih u novinama Virovitičan između 1899. i 1925. godine. *Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema*, 2, str. 163–178. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/316719> [24.01.2026.]